

Mūsų Lietuva

Journal Lituanos «NOSSA LITUANIA»
DIRETOR RESPONSÁVEL
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO
REDATOR: MONS. P. RAGAZINSKAS
SAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES
LAIKRAŠTIS
A D R E S A S :
AV. ZELINA, 615 - C. POSTAL 4118
SÃO PAULO
ATSKIRO NUMERIO KAINA 30,00

R. 803 (29)

SÃO PAULO — BRASIL — 1964 M. LIEPOS MĖN. — JULHO 18 D.

XVI METAI

Šestoji Pavergtųjų Tautų Savaitė JAV

JAV Prezidento L. B. Johnsono proklamacija — Pamaldos ir apeigos New Yorke — Liepos 29 d. rengiamas banketas, dalyvaujant JAV politikams, diplomatams — Savaitė JAV radijo bangomis

(Elta) JAV Prezidentas š. m. birželio mėn. 18 d. pasirašė proklamaciją, skelbiančią liepos trečiąją savaitę, t. y. liepos 12—19 d. Pavergtųjų Tautų Savaitę. Toje proklamacijoje JAV gyventojai paraginti tą savaitę paminėti atitinkamomis apeigomis ir paskatinti atkreipti reikiamą dėmesį bekovojančių dėl nepriklausomybės ir žmogaus laisvių gyventojų (ir tautų) siekimams.

Čia primintina, kad JAV Kongresas 1959 m. buvo priėmęs rezoliuciją, kuria Prezidentas prašytas paskelbti Pavergtųjų Tautų Savaitę, kol pavergtos tautos neatgaus nepriklausomybės. Pavergtųjų Tautų Savaitę jau yra skelbę prezidentai Eisenhoweris ir Kennedy, o šiais metais prezidentas Johnsonas. Savaitėi paskelbti dėjo pastangas įvairios pavergtųjų tautų organizacijos, kaip PET, Laisvosios Lietuvos Komitetas ir kt.

ELTOS patirtomis žiniomis, vykdyta tokia Savaitės programa: liepos 12 d. įvyko pamaldos Šv. Patriko bažnyčioje New Yorke. Pamokslą sakė prel. J. Balkūnas Tuo pačiu laiku pamaldos protestantams buvo Šv. Jono Katedroje, tą pačią dieną liepos 12, ties PET pastatu New Yorke (prieš J. Tautų rūmus) įvyko pavergtųjų tautų vėliavų pakėlimo apeigos. Be Kongrese narių, kalbas pasakė PET Pirmininkas ir amerikiečių, kilusių iš rytų ir vidurio Europos Sąjungos ir Amerikiečių — J. Tautų Draugų organizacijos pirmininkai. Liepos 13 d. įvyko apeigos prie New Yorke City Hall (rotušės) — pasakytos kalbos, gė. tautinės grupės dalyvavo su vėliavomis.

Liepos 29 d. numatytas Pavergtųjų Tautų Savaitės banketas Vašingtone. Tikimasi, kad jame dalyvaus nemažas skaičius senatorių ir Atstovų Rūmų narių, be to, Valst. Departamento ir diplomatinio korpuse atstovų. Banketui vadovauti pakviestas profesinių

sąjungų — AFL/CIO prezidentas G. Meany. Banketo metu bus įteikti PET Seimo atžymiai Čikagos miestui, jo mero (burmist'o) asmeny, Laisvos Kinijos ambasadoriui dr. Tingfu F. Tsiang, Fed. Vokietijos Bundestago nariui baronui v. Guttenbergui, Prancūzijos generolui Bethourat; JAV žurnalistui Pierre Huss, Wisconsin senatoriui William Proxmire ir Atstovų Rūmų nariui iš Kalifornijos G. L. Lipscomb. Liepos 29 d. data parinkta, nes šių metų Pavergtųjų Tautų Savaitė sutampa su JAV respublikonų partijos nacionaline konvencija, kuri prasidėjo liepos 13 d. San Francisko mieste, gi, de mokratų konvencija prasidės rugpjūčio 9 d. Atlantic City, New Jersey.

Pavergtųjų Tautų Savaitė, jos uždavinys ir tikslas, reikalas pavergtiesiems atgauti laisvę, šiais metais nušviestas JAV radijo bangomis. Amerikoje plačiai paplitusi organizacija MBC (Mutual Broadcasting Corp) sutiko perduoti specialią radijo programą Savaitės išvakarėse, liepos 11 d. Ji transliuota per 50 radijo stočių JAV ir po kelių dienų dar bus pakartota. Šioje programoje, pavadintoje «The Big Lie» (Didysis melas) pareiškimus įkalbėjo: šios PET sesijos pirmininkas Al. Kuett, St. Korbonski (PET Lenkijos delegacijos pirm.), Vaelovas Sidzikauskas (Lietuvos delegacijos pirmininkas, kalbėjęs visų trijų Pabaltijės valstybių vardu) ir Brutus Coste (PET Seimo gen. sekretorius). Prieš V. Sidzikausko žodį buvo sugrota Lietuvos Himno pradžia.

Pavergtųjų Tautų Savaitė paminėta JAV ir vakarų Europos spaudoje.

— Čikagos lietuvis dail. K. Zapkus, ilgesnį metų gyvenęs Paryžiuje, drauge su penkiais amerikiečiais menininkais šią vasarą su savo kūriniais dalyvavo parodoje, kurią buvo surengęs Amerikiečių Kultūrinis Centras.

Dariaus ir Girėno Diena - Lietuvio Išeivio Diena

Dar prieš antrą pasaulinį karą Dariaus ir Girėno diena buvo tapusi lietuviškosios išeivijos diena. Tai buvo lietuvių gyvenančio svetimose šalyse dangėje šventės diena. Diena, kurioje jis savo mintimis, lyg anie du oro sakalai skriejo Tėvynėn. Lietuviai išeiviai Darius ir Girėnas buvo aršimi, nes jie irgi buvo išvykę į užjūrius Išeivio dienos proga būdavo ruošiami susirinkimai su momentui pri taikintomis kalbomis, kurių turinys sukdamosi apie lietuvių išeivio santykius su Lietuva ir lietuvių likimą gyvenamuose kraštuose.

Staigūs, ypatingi nelaimingi įvykiai mūsų Tėvynėje, jos okupacija, masiniai tremimai, partizanai, lyg ir aptemė Dariaus ir Girėno žygio reikšmę, tačiau ši diena, kuri jau

dino visą lietuvių tautą, negali būti pamiršta. Lietuviai išeiviai, be 16-sios Vasario, kurią visa tauta, visi pasaulio lietuviai švenčia, turi turėti vieną dieną visų lietuvių išeivių švenčiamą. O toji diena yra Dariaus—Girėno diena. Jie savo skridimą skyriė Lietuvai. Lietuvos vardo išgarsinimui pasauly leidosi pavojingam žygin. Apie jų žygi, idealizmą, kalbėkime jauni mui, kad Tėvynė laukia naujų žygių. ŠIANDIEN iš lietuviško jaunimo išaugusio anapus jūrų marių. Darius ir Girėnas yra pavyzdys koki santykiai turi būti lietuvių išeivio su Tėvyne.

Kurkimės ir stiprinkimės kur gyvename, bet nenutraukime dvasinių bei kultūrinių ryšių su Lietuva.

Maskva rengiasi komunistų suvaziavimui

Vakarų spaudos atstovų Maskvoje žiniomis, sovietų partinė vadovybė pradėjusi konkrečius žygius sukviesti komunistinių partijų suvažiavimą ir jos metu pasmerkti Raud. Kinijos komunistus. Liepos mėn. pradžioje Maskvoje vyko pasitarimai su komunistų partijų atstovais iš Vakarų valstybių ir mažai išsivysčiusių kraštų. Paskutiniame «Komunist» numeryje paskelbtas sąrašas tų komunistinių partijų pasaulyje, kurios pa-

laikančios Maskvą ir kurias galima laikyti būsimo suvaziavimo dalyvėmis. Tų partijų tarpe yra ir Jugoslavija.

Maskvoje esama įspūdžio kad pastaruoju metu jau turi mažiau įtakos tie kraštai, kurie ligšiol buvę priešingi sukviesti plataus masto komunistų suvaziavimui. Čia nuolaidas padariusi Lenkija ir Jugoslavija. Spėjama, kad komunistų partijų suvaziavimas galės įvykti š. m. lapkričio mėn.

Amerikos respublikonai jau turi kandidatai prezidentus.

Amerikoje šiais metais lapkričio pradžioje bus prezidento rinkimai. Ten yra tik dvi politinės partijos: demokratų ir respublikonų. Dabar valdo demokratų prezidentas. Šiais metais respublikonai nori rinkimus laimėti. Šiomis dienomis baigėsi respublikonų partijos kongresas, kuris kandi-

datu į prezidentus išrinko senatorių B. Goldwater. Jo tėvas buvo žydas priėmęs krikščionių tikėjimą. Jis šalininkas grežtesnės užsienio politikos su komunistais. Komunistinės spaudos, iš Maskvos respublikonų kandidato puolimas tai patvirtina.

— Birželio mėnesio pabaigoje Trakuose vyko Lietuvos matematikų suvaziavimas. Dalyvavo apie 100 matematikos mokytojų. Buvo perskaityta apie 80 pranešimų. Neapsiejo

be Sovietijos svečio — Voronežo universiteto profesoriaus S. Kreino pranešimo. Dar kalbėjo Vilniaus universiteto rektorius prof. J. Kubilius ir kt.

BRAZILIJoje

PREZIDENTO MANDATAS BUS PRATEŠTAS DAR VINIEMIS METAMS

Šiuo metu daug ginčų kelia klausimas, ar kitais metais leis prezidento rinkimus, ar nukelti dar metams.

Politikai yra pasiskirstę. Vieni, kaip gubernorius Lacerda, udenistų partija yra šalininkai, kad rinkimai įvyktų ateinančiais metais. Rinkimų atidėjimu anot Lacerdos pasinaudotų revoliucijos priešai.

Už rinkimų atidėjimą pasisako ir Minas Gerais gubernorius S. Paulo gubernatoriaus pozicija dar neaiški.

Aukštoji karininkija aiškiai pasisako už rinkimų atidėjimą. Anot jų, leidžiant rinkimus tuoj vėl prasidėtų agitacija ir revoliucijos tikslų siekimas būtų sutrukdytas.

Pats prezidentas Castelo Branco keleta kartų buvo pasisakęs prieš mandato pratęsimą, tačiau paskutiniuose pareiškimuose yra linkęs priimti kongreso nutarimą. Jei deputatai ir senatoriai pasisakys už rinkimų atidėjimą, tai prezidentas vykdys nutarimą.

— São Paulo gubernorius tikisi šiomis dienomis sudaryti naują sekretoriata.

— Anastas Mikoyan yra išrinktas vyriausio sovietų prezidento pirmininku — krašto prezidentu vieton Leonid Brežnev, kuris dabar paskirtas yra komunistų partijos centralinio komiteto sekretoriumi.

— Lietuvos Mokslų akademijos istorijos instituto archeologų grupė atliko «žvalgomąją ekspediciją» Žemaitijos srityse — Plungės, Tauragės, Telšių ir Šilalės rajonuose. Buvo aprašyta ir nufilmuota daugiau kaip 50 piliakalnių.

— Birželio 1 d. mirė Endrius Čerkus, ilgametis Hamburgo Lietuvių Bendruomenės pirmininkas. Dalyvaujant iš JAV ir iš Anglijos atvykusiems sūnui ir dukroms ir gausiems Hamburgo lietuviams jis birželio 8 d. palaidotas Hamburg — Ohlsdorf kapinėse.

Lietuviška radijo programa per Radijo 9 de Julho sekmadieniais 10 val. nebus pertraukta. Klausykite ir remkite pinigų radijo programa.

Vieningas Lietuvių Kongresas Vašingtone

Daug sveikinimų — Gyvai reikėsi jaunimas —
Vienu balsu priimti nutarimai —
Lietuvos reikalai išgarsinti per New Yorko radiją

(Elta) Birželio 26–28 d. d. JAV sesinėje Vašingtone įvykęs šeštasis JAV Lietuvių Kongresas buvo sėkmingas. Dalyvavo 505 atstovai. Pažymėtina, kad jame dalyvavo daug lietuviškojo jaunimo, viešąjį Kongreso posėdį jis patvarkė. Kongresas buvo labai vieningas, visi nutarimai priimti vienu balsu, jų tarpe ir memorandumas JAV prezidentui L. B. Johnsonui.

Kongrese lietuvius pasveikino ir pasakė gražias kalbas seni lietuvių bičiuliai sen. Paul Douglas iš Čikagos ir William Murphy (Illinois). Raštu Kongresą pasveikino egzilinės Lenkijos prezidentas A. Zaleski ir jo vyriausybė Londone.

Kongreso išvakarėse Shoreham viešbutyje įvyko ALT Pirmininko L. Šimučio vadovaujama spaudos konferencija, kurioje dalyvavo 100 asmenų.

Kongresas buvo atidarytas birželio 26 d. Sugiedojus JAV ir Lietuvos himnus sekė vysk. V. Brizgio invokacija. L. Šimučiu visą eilę asmenų pakvietus į garbės prezidiumą, buvo sudarytas Kongreso prezidiumas: V. Abraitis (New York), A. Devenienė (Los Angeles), J. Pakalka (Brooklyn), prof. J. Stukas (New Jersey) ir dr. A. Sužiedėlis (Washington). Kongreso sekretoriais buvo M. Andrikytė, A. Gintneris ir V. Radžius. Rezoliucijų Komisiją sudarė: kun. V. Bagdanavičius, MIC, dr. P. Grigaitis, prof. D. Krivickas, J. Miklovas, V. Rastenis, adv. J. Smetona, p. Šaulytė, dr. K. Sidlauskas ir dr. V. Vardys.

Amerikos Lietuvių Kongresą sveikino Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, vysk. V. Brizgys Lietuvos vyskupų vardu, VLIKo pirm. J. Audėnas,

gen. Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis, PLB Valdybos pirmininkas J. Bačiūnas, prel. L. Tulaba ir kt. Raštu prisijungė JAV Prezidento D. D. Eisenhowerio pareiškimas Kongresui Be to, raštu pasveikino Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas ir kt..

Birželio 27 d. surengtame bankete dalyvavo apie 400 asmenų. Kalbėjo Lietuvos Atstovas J. Kajeckas ir sen. P. Douglas.

Birželio 28 d. rytą ALT vardu buvo padėtas vainikas ant žuvusio prez. J. F. Kennedy kapo 1920 m. Lietuvoje žuvusio JAV leitenanto S. Harris kapo. Tą pačią dieną buvo pamaldos katalikams ir protestantams. Katalikų pamaldose (mišias laikė vysk. V. Brizgys) be Kongreso narių dalyvavo ir daug amerikiečių — iš prel. J. Balkūno pamokslų jie daug patyrė apie komunistų pavergtą Lietuvą. Vakare Kongreso dalyviai buvo Lietuvos Atstovo J. Kajecko svečiais Lietuvos Paaištinimo komisijai.

Kongreso proga atstovai apilankė visą eilę senatorių ir Atstovų Rūmų narių. Visiems išdėstyta Lietuvos byla ir prašyta paremti lietuvių pastangas tautos laisvei atgauti.

Spauda buvo atkreipusi dėmesį į Lietuvių Kongresą ir į Lietuvos laisvės bylą. L. Ben druomenės Hartford, Conn. apygardos ir ypač dr. P. Vileišio pastangomis New York Times radijo stotis keliomis progomis skelbė žinias apie Lietuvos okupaciją, padėtį ir Kongreso siekimus. Tie pranešimai buvo girdimi rytiniame JAV pakraštyje ir Vašingtono ir Maine valstybėse.

V. Mykolaitis-Putinas

SUKILĖLIAI

KOVŲ DĖL ŽEMĖS IR LAISVĖS VAIZDAI 1861—1864

IX

(tęsa)

Oi, tai būtų ir mokykloms, ir knygėms, ir laikraščiams! Bet tai tik svajonės, kunige. Kas tu užėjims? Niekas. Ponai Balinskis, Kraševskis, Kirkovas man pritarė, bet pinigų jie neturi. O žiniai, kunige, kas davė pinigų? Ogi ponai Oginskis Radvilas, Karpis, Bistramas, Šemeta. Kuni gaitis Oginskis mane į Rietavą kvietė, ten ketino spaus tuvę įtaisyti gazietai ir kny goms spausdinti. Tik ciosorius neleido.

— O ką, pons Akelevičia, būtum rašęs toje gazietoje? — paklausė Mackevičius, niūriai žiūrėdamas į svečią.

— Kaip tai ką? Viską! Ži

nių, ūkio patarimų, mokslo populiarizacijos, na ir šiaip pasiskaitymų, dainų, apsakymų.

— O kieno, pons Akelevičia, reikalus gintum toje gazietoje?

Akelaitis ne visai suprato klausimo.

— Kieno reikalus? Visų, skaitytojų. Teisybę rašyčiau, kas naudinga žmonėms švietime, mokytime.

Kunigas žiūrėjo taip rūščiai ir smelkiančiai, kad Ake laitis ėmė netekti pasikėjimo savim, pradėjo klysti ir painiotis.

— O aš tamstai pasakysiu, pons Akelevičia — pabrėždamas žodžius kalbėjo Macke-

vičius, — kad jūs savo gazietoj gintumėt reikalus tu, kurie jums pinigų ir malones teiktų — ponų ir vyriausybės. Ar jūs parašytumėt, kad Oginskis, Karpis, Komaras, Čapskis, Skrodskis, Kaiserova ir kiti tokie neteisingai skriaudžia savo baudžiauninkus? Ar pasakytumėt, kad tokie Manzejai ir Skvorcovai yra budeliai? Ar parašytumėt, kad ciosorius ir jo vyriausybė palaiko didžiausią pasaulyje neteisybę — baudžiančią, gėmą dvarininkus, o kaimo žmones laiko tamsybėje ir skurde? Ar parašytumėt taip, pons Akelevičia? — šaukė Mackevičius, kumščio dūžiu į stalą tvirtindamas savo klausimus.

Akelaitis nustebes ir sumišęs žiūrėjo į kunigą.

— Prieš valdžią, kunige, žinoma, kaipgi taip? Gazietoj negalima? Būtų reikėję politikuot, prisitaikyti... Prieš ponus dvarininkus, na, žiūrėti kaip ir kur. Mūsų užuojauta,

Ne Namuos

Gražu ir saulė kelias ir sėda,
Ir naktį žvaigždės erdvėj melsvoj,
Bet čia nežydi nė vienas žiedas
Taip skaisčiai, kaip Lietuvoj.

Praplaukia upės pro plyną lauką,
Krantuos negieda žilvičiai, ne —
Kaip jie užgieda Nemunui plaukiant
Pro aukėtus tiltus tolimam Kaune.

Vasara eina. Ir atsikėlęs
Supasi vėjas marių bangoj.
Bet čia per kietas pakrančių smėlis,
Skurdesnės pušys nei Palangoj.

Senumu kvepia varis čia žalias
Ir miestų bokštai dangun mesti —
Bet jie prilygti vistiek negali
Bažnyčių bonioms Vilniaus mieste.

Pralėks, praūbaus vasaros paukščiai,
Ir neliks džiaugsmo ir šilumos.
Argi mes liksim vieni ir baukėtūs,
Be savo žemės ir ne namuos?

Gyvybiniai Veiksmai JAV Interesams ir Pasaulio Taikai

Amerikos Lietuvių Kongreso 1964.VI 26—28, memorandumas JAV Prezidentui L. B. Johnsonui — Atkreiptas dėmesys į sunkią Pabaltijo padėtį — Prašyta sudaryti Pavergtųjų Tautų Komiteta Kongrese, vengti žalingų pavergtiesiems susitarimų su Sovietais ir kt.

JAV Lietuvių kongresas, su kviečtas Amerikos Lietuvių Tarybos Vašingtone, D. C., birželio 26—28 d. d. įteikė prezidentui L. B. Johnsonui šį memorandumą:

«Paskutiniai įvykiai Rytinėje Europoje ir Pabaltijo valstybėse sukėlė gilų susirūpinimą 1.000.000 lietuviškos kilmės amerikiečių šių piliečių vardu Amerikos Lietuvių kongresas atkreipia Jūsų dėmesį į kai kuriuos dalykus, liečiančius Jungtinių Amerikos Valstybių interesus ir Pabaltijo

valstybių laisvės bylą.

Vienoje Jūsų neseniai pasakytų kalbų teigiama:

«Taika priklauso nuo atstatymo senos europiejiškos civilizacijos istorinių sienų ribose... Laisvė yra istorijos raida.»

Nors kai kurie rytinės Europos kraštai regimai iš naujo akcentuoja savo savistovumą, mes liūdime dėl likimo Pabaltijo valstybių, kurių padėtis pasilieka nepakeista nuo 1940 m. Lietuva, Latvija ir Estija ir toliau yra milžino kai-

myno kariškai ir politiškai dominuojamos. Apsisprendimo teisė yra atimta iš šių Pabaltijo gyventojų.

Esame padarę Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybės nuosekliu atsisakymu pripažinti Pabaltijo valstybių prievartinį įjungimą į Sovietų Sąjungą. Kiekviena vyriausybė pakartotinai patvirtino šią liniją nuo 1940 m. pareiškime, padaryto tuometinio Valstybės sekretoriaus Summer Walles.

Ponas prezidente, pagarbiai prašome Jūsų užtikrinimo, kad ši politika nebus paleista Jūsų vyriausybėje ir kad Jūs pasvarstytumėte įgyvendinti, kad seka:

1. Aktyvinti nepripažinimo principą, kiekviena proga pabrėžiant Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybę sugrąžinimą.

2. Panaudoti Jungtines Tautas ir visus kitus atitinkamus tarptautinius viešosiuose nuomones sprendimus, prašant Pabaltijo žmonėms žmogiškų bei šių sugrąžinimo ir tautinės laisvės.

3. Išplėsti Amerikos Balso, Laisvos Europos radijo ir kitų susisiekimo priemonių apimtį Pabaltijo valstybių tiesos žygyje.

4. Paremti pavergtųjų tautų komiteto įsteigimą Atstovų Rūmuose Pabaltijo padėties tyrimo ir klausimo garbingo išsprendimo pasiūlymu.

5. Vengti su Sovietų Sąjunga kultūrinių, ekonominių ir kitų susitarimų, kurie galėtų būti ar būtų žalingi pavergtoms tautoms.

6. Atsisakyti sudaryti su Sovietų Sąjunga bet kokią nepuolimo suartį, kuri stiprintų Sovietų kolonializmą ir padarytų Lietuvos, Latvijos ir Estijos išlaisvinimą sunkiau pasiekiamą.

Pone prezidente, prašome atsiduoti šioms reikaloms ne vien tikrai, kad mes esame giliai susirūpinę savo kilmės žmonėmis ir kraštu, bet taip

(pabaiga 3 pusl.)

be abejo, visados valstiečių pusėj. Bet ir ponų visokių yra. Štai kad ir Rietavo Oginskis. Tai ne Čapskis, ne Skrodskis, ne Kaiserova. Jis valstiečių rūpinasi. Jo baudžiauninkai gerai gyvena, socialistai maitinasi, gražiai rengiasi. Jie jokių reformų nenori. Jie patys sako, kad Oginskis jiems kaip tėvas.

Mackevičius taip ūmai pašoko nuo stalo, kad net kėdė apvirto.

— Ar Oginskis?! — sušuko, trėnkdamas kumščiu į stalą. — Ar tamsta žiniai, pons Akelevičia, koks yra skirtumas tarp Oginskio, Karpio, Skrodskio ir Kaiserovo? Gi štai koks: Kaiserova ir Skrodskis mano, kad jie daugiausia naudos iš baudžiauninkų išspaus juos pusbadžiu mitindami ir rykštėmis plakdami, Karpis mano, kad jam bus naudingiau baudžiauninkus be žemės paleisti ir paskui juos

pigiai samdytis, o Oginskis mano, kad jam pelningiausias atšertas baudžiauninkas. Ir jautis atšertas geriau traukia jungą. Ponas Oginskis dėl savo pelno gerai šeria baudžiauninkus. Dėkui jam ir už tai. Jis valstiečių tėvas? Valstiečių nori amžinai jam tarnauti ir priešingi visokioms reformoms? O ar tamsta žiniai, kaip Oginskis iškiepijo tokią sau ištikimybę? Suktu mu, melu, apgaule ir pšievar ta! Ar žiniai, pons Akelevičia, kad kas penktas žmogus jo dvare tai šnipas ir skuadėjas? Tegul tik kas ką pašnibzdės prieš kunigaikštį, tas pamirš jo tėvišką ranką. Nu grūs nežinia kur arba į rekrutus atiduos. Vienas Oginskio bernas, pasiekęs prieš baudžiančią, nuo rekrutų bėgdamas iš Rietavo net čia atšibeldė. Gal tamsta pažįsti pons Akelevičia, Lauryną Ivinškį? Jis mokytojas Rietave. Pasikalbėk su juo, kai nie

Ryškus Sovietinio Genocido Pavyzdys - Latvii Latgala

Nepr. Latvijoje gyventojų skaičiumi Latgala buvo užėmusi pirmąją vietą — Sovietų rusinimo pastangos nužmesnės negu carų laikais — Patys sovietai pripažįsta: Latgala kaip tautinis vienetas nebeegzistuoja — Apygarda toliau uoliai rusinama bei kolonizuojama

(E) Koenigsteine (Taurus), Vokietijoje birželio 12 - 14 dd. vykusioje Baltų Draugijos sesijoje plačiai paliesta Sovietų Sąjungos vykdyta rusifikacijos politika Pabaltijy 1944-64 m. Viena įdomiausių temų, tai magistro M. Bukšs iš Stokholmo iškeltas Latgalės tautinio pavergimo klausimas.

Kas toji Latgala? Ji išbuvo Lietuvos ir Lenkijos valdžioje apie 200 metų (iki pirmojo padalinimo 1772 m) Rusija tą sritį buvo priskyriusi Vitebsko gubernijai. Tai rytinė Latvijos apygarda, susiliečianti su Estija, Rusija ir Lietuva. Savo didumu Latgala yra antrąją iš keturių Latvijos apygardų, o gyventojų skaičiumi nepriklausomoje Latvijoje buvo užėmusi pirmąją vietą — 1935 m. turėjo 567.164 gyv.; tai sudarė 29% visos Latvijos (plg. S. Sužiedėlio str. apie Latgalą Liet. Enciklopedijoje, 14 t) Savo socialine santvarka ir žemės ūkiu Latgala nesiskyrė nuo Lietuvos, ypač nuo Vilniaus krašto. Spaudos draudimo metu Latgaloje buvo prišaikintos tos pačios represijos kaip ir Lietuvoje. Laisvosios Latvijos laikmečiu 1922 m. Latgalai buvo suteikta autonomija, latgalių kalba buvo pripažinta oficialia apygardai, latgališkai buvo dėstoma mokyklose. Pagal kalbinį pasiskirstymą latvių-latgalių

(pabaiga iš 2 pusl.)

pat esame įsitikinę, jog siūlomai veiksmai yra gyvybiniai Jungtinių Amerikos Valstybių tautiniams interesams ir visa me pasaulyje taikos ir laisvės bylai»

kas negirdi. Jei jis tamsta pasitikės, tai patvirtins, ką aš sakau Čapskiai, Skrodsčiai, Kaisarovos, Karpiai, Oginskiai — grajai ir kunigaikščiai — visi jie kaip dėlės baudžiauninkų krauju ir prakaitu minta Ateis diena, kada šiandieniniai baudžiauninkai sutreps jus kaip dėlės, nušikratys kaip erkes nuo savo kūno!

Jis du kartu trenkė koja į grindis ir apsisukdamas pagręžė pakaustyto bato kulnais, tarsi į dulkes maldamas tas dėlės ir erkes.

Akelaitis nusigandęs nebedrįso prieštarauti tokios aistros pagautam kunigui. Bet aistra jau blėso. Kunigas porą kartų perėjo per kambarį, išgėrė savo arbatą ir jau ramiau balsu kreipėsi į svečią:

— Gazieta, pons Akelevičia, žinoma reikia. Be gazieta, kaipgi suvienysi žmones, kaip jiems naudingų idėjų įs

Latgaloje 1935 buvo 61%, Latgaloje gyveno daugiau kaip 70% visų Latvijos katalikų.

Koenigsteine latvis mokslininkas M. Bukšs nurodė, kad jei Latgalą buvo skaudžiai palietusi carinė rusinimo politika, tai komunistų politiką Latgalos atžvilgiu galima laikyti specialaus pobūdžio genocido, autos išnaikinimo politika (plg. leidinius apie Latgalą: N. Valters «Latgalu dar beibas dokumentacija», Muenchen, 1963 ir M. Bukšs «The Problems of Latgalian Language and his expansion», Muenchen, 1963)

Sovietų Sąjunga dar 1926 m. Latgalą jau pradėjo laikyti specialiu tautiniu vienetu.

Okupavus Pabaltijo kraštus ir pasibaigus antrajam pasauliniam karui stebime posūkį. Atgavintas «Taisniba» laikraštis išleisti rajoniniai laikraščiai. Tačiau visa tai truko trumpą laiką.

Sovietai pradėjo aštriai tautinio slopinimo politiką. Tautinė latgalių kalba ir kultūra pradėta neigti, latgalių inteligentai išsiųsti į Sovietijos gilumą, jų vietas užėmė rusai ir kitų tautybių žmonės. Užrašai gatvėse pasirodė jau rusų kalba Latgala kaip etnografinis vienetas dingo iš rusų kalba išleistų žemėlapių ir knygų. Pvz. Sovietų Enciklopedijoje 1953 m. skelbė, kad Latgala kaip tautinis vienetas jau nebeegzistuoja.

Šeši Latgalos valsčiai priskirti prie Sovietų Sąjungos. Dar po kelių metų, 1958 m. Latvijoje buvo likviduoti latgalių kalba leisti laikraščiai. Sovietų rusinimo politika dar

kiepysi? Mūsų žmonės pakrikę, nežino kas esą. O reikia, kad susiprastų, kad pasijustų esą to paties krašto sūnūs — lietuviai. Reikia, kad jie suprastų, kas juos jungia, ko jie turi rūpintis, dėl ko jie turi kovoti. Leisk, pons Akelevičia, gazieta, bet žiūrėk ne į ponus, o į savo žmones valsčionis.

— Gazieta ne aš vienas rūpinuosi, — nedrąsiai prabilo Akelaitis. — Ir pons Ivinskis keičia leisti «Aitvarą», ir vyskupas Valančius «Pakekėlingą», o mane redaktorium kvietė. Valdžia neleido.

Mackevičius rūsčiai sutraukė antakius ir vėl pakėlė balsą:

— Valdžia nori, kad liaudis būtų tamsi, kad ji nežinotų, nei kaip ta tauta, nei kaip tas kraštas vadinasi. To paties nori ir mūsų ponai bajorai, ir dvarininkai.

Nieko neatsakė Akelaitis

Jurgis Bakrušaitis

Dienos Sutartinė

Laimina dieną, kas sėja rytą.
Skalsina žemę, kas kulia, vėto,
Nors tai tik kėsnis to, kas manyta,
Nors tai tik pusė saiko žadėto...

Ir man, ką laiminu, turi pakakti,
Kad gerbiau vargo kupiną dieną,
Kad mano kanklės laimintų naktį,
Dangų ir žemę jungtų į vieną..

Tik kartais širdį vargina, spaudžia
Žemės svajonių pelnas mažutis,
Vien tasyk seka pasaką graudžia,
Lyg laimės rauda mano skudučis...

Bet aš išmokau ir tokį kartą,
Kai mano akys iš skausmo merkias,
Kad sunku girti vergę nebarta,
Kad maža vertas žmogus neverkės...

Todėl tedžūsta stiebelis laibas
Ir težaliuoja eglės višūnė,
Tedrasko tamsą galiogą žaibas,
Ir visa, visa, kas bus — tebūnie!

paasbrėjo ir čia vienas pavyzdys: šiuo metu Latgaloje leidžiami net devyni rusų kalba laikraščiai.

Sovietinės okupacijos metu Latvijoje latgalių kalba pasirodė tik trys knygtės. O pas taruoju metu jau draudžiama latgalių kalba įrašai paminkluose ir ant vainikų. Tos tautinio slopinimo priemonės, Bukšs teigimu, žymiai aštrėmės negu carų, Maravjovo laikais. Visi minėti faktai liudija, kad Latgaloje rusifikacijos ir asimiliacijos keliu grubiomis priemonėmis siekiama perkelti gyventojus.

Rusinant Latgalą drauge intensyviai infiltruojamas ru-

siškasis elementas iš Sovietų gilumos. Tuo pačiu metu vietos gyventojams — latgaliams trukdoma būti išrinktiems ats tamsi ir respublikinius sovietus ar į vad. Aukščiausią Sovietų Maskvoje. Tebevyksta vietinių kinnojimas į kitas sritis, o atkeltieji visiškai nemo ka vietos kalbos.

Būdinga, kad po antrojo pasaulinio karo tik iš Leningrado į Latgalą buvo prisiųsta 1500 kolchozų pirmininkų. Panaši padėtis ir su tarnautojais, milijonai ir kitais pareigūnais.

Jei 1955 m. iš Latgalos į vad. Aukšč. Sovietų Rygoje buvo išrinkta 40 deputatų, tai

mudviejų keliai skiriasi. Tams ta patekai į ponų draugystę, mokei jų vaikus, važinėjai po dvarus, o aš bendravau su duskurdėliais, driskiais. Aš mačiau ponų prispaustus Ukrainos žmones. Ir aš supratau kad visuose imperijos kraštuose tas pats vargas, tie patys pančiai, ta pati lazda.

Kunigas nutilo, prisikimšo pypkę, pasilieškojo prie krosnies šupuliuką, įsidedė nuo žvakės rūką ir žingsniuodamas po kambarį vėl ėmė kalbėti:

— Visoj Ukrainoj tais laikais buvo garsus poetas Tarasas Ševčenka, nuskriaustųjų ir pavergtųjų dainius, pras tų žmonių dainius, patęs kilęs iš baudžiauninkų. Mačiau aš jį, girdėjau jo žodžius, dainavau jo dainas. Visi Ukrainos vargdieniai jas dainavo. Jos šaukė sukilti, sutraukti grandines, krauju laisvę iškovoti ir ateityje naujoji, laisvų žmo-

J. Tauronis
AUKSO MINTYS

— Svajonių aušroj saulė neužtekės!..

— Kas nesisakdamas savi nasi, nors jam keistinių daiktų darosi kandidatas į vagius.

— Kas nebrangina svetimoms savasties, to mintys persisunkę gobšumo dvasia.

— Pavydo jėga proporeinga sielos skaistumui.

— Nesinaudok kuomi nesugebi — nelaužysi teisingumo principų.

— Netemdyk amžinų idealų laikiniais, nes užtams žydrioji ateitis.

— Kas naudojasi tik momentu, neatsižvelgdamas jo prasmės, to teisingi žingsniai suskaityti.

— Kas su malonumu gėrėsi svetima nelaime, to sieja sus toržievėjus ir sumaterializėjus ateitis.

— To žmogaus rūdija jaurtrosios sielos stygos, kuris tampa alkoholio vergas.

— Savęs pažinimo reikšmė stumia išsirinkti gyvenimo draugą.

— Niekas tiek daug nugalės, kiek jaunimas, nes jo idėjoms neužstoja kelio nė mirtis.

— Jaunimui ir tamsioje nakttyje nesileidžia vilties spinduliai, nes jo entuziazmui nėra ribų.

jų tarpe buvo vos šeši vietos gyventojai. Padėtis nepakito ir 1959 ir 1963 metais. Kaip Maskva «skaitosi» su Latgala, kiek ji pažeidžia jos tautinį savitumą gali liudyti dar vienas pavyzdys: į Tautybių Sovietų Maskvoje Latgalos atstovu buvo išrinktas.. sovietų rašytojas Ilija Erenburgas.

nių šeimoj geru, tyliau žodžiu jį paminėti. Valdžia jį suėmė, išstrėmė, kareiviu padarė, dešimt metų kankino rytų stepėse ir dykumose, bet jis ištvėrė. Dabar jis vėl laisvas. Štai poas Akelevičia, mums pavyzdys. Aš juo pasekiau. Aš nariau eiti į vargdienių tarpą ir vargti su jais. Bet aš ne poetas, ne dainius. Aš išsirinkau kitoki kelią. Aš nutariau likti kunigu. Juk kas Lietuvoj arčiausia prieina prie kaimiečių, jei ne kunigas? Man rūpi išvaduoti baudžiauninkus. Man rūpi, kad žmonės suprastų savo padėtį, savo skriaudą, man rūpi sukelti priešpriešinimą ir kovą prieš priespaudą. Man rūpi, kad Lietuva savo laisvę, savo valdžią atgautų! Šitam reikalui aš skiriu visas savo jėgas.

(B. D.)

JAUNIMO AIDŲ REDAKCIJA: Redakcinis Kolektyvas

Vilniaus vidaus istorija skaitant

DR. ADOLFO ŠAPOKOS PAMINKLINIS VEIKALAS

Iš «Draugo» Mokslas, Menas ir Literatūra gruodžio 9 d.

J. JAKŠTAS

Kai 1939 m. spalio 10 d. rašijamas pranešimas apie Vilniaus gražinimą Lietuvai, džiugimo banga nuaidėjo krašte. Džiugesys nustūmė bent laikinai į šalį kitas sunkinančias aplinkybes ir čia pat vyksančio karo grėsmę. Vilniaus gražinimo įspūdžio paveikti mes lyg nesuapratome lemiamų pasekų, kurias nešė sovietinių įgulų įsibrovimas į mūsų kraštą. Tiesa, nedavė mūsų visuomenei progos to suprasti ir tuometinė vyriausybė kuri oficialiais pranešimais «švelnino» susiraminimą dėl sovietinių įgulų. Tai spontaniškos — o ne prievartinės, kaip kartais rašoma — demonstracijos įvyko Kaune spalio 13 d. Karo muziejuje ir prie Prezidentūros ir minios džiaugsmas tikrai buvo nuširdus. Tik demonstracijas lydėjęs komunistinių gaivalų išsišokimas ir po jų vykusios jų ištaigos temė mūsų viltišką nuotaiką ir ženklino tamsią ateitį.

VILNIAUS GRĮŽIMO NUOTAIKOSE

Po to nekantriai laukėme dienos įžengti į savo sostinę ir pradėti joje šeiminkauti. O sulaukę tos dienos, susirūpinome ir kultūrinio žygio į ją pirmoje eilėje mūsų Alma mater įsteigimu joje. Vietoje buv. lenkiško Stepono Batoro universiteto pradėjo veikti mūsų keli iš Kauno perkelti fakultetai, tarp jų ir humanitarinis.

Humanitarinių mokslų dėstytojams, pagaudams lietuviškos Vilniaus nuotaikos, rūpėjo skaityti kursai, susieti su mūsų sostine. Tuo būdu, pvz., M. Barzisauskas skaitė apie senąjį Vilniaus universitetą ir iš paskaitų kilo veikaliukas: Senasis Vilniaus universitetas (1940). Ta pačia nuotaika vedinas atsidėjo Vilniaus praeičiai ir A. Šapoka, ėmęs rinkti medžiagą plačiai užsiimant, net kelių tomų, istorijai. O kiek vėliau, po pirmo bolševikmečio grįžęs į universitetą, pradėjo skaityti ir epizodinį Vilniaus istorijos kursą. Iš surinktos medžiagos bei išsivežtų paskaitų užrašų ir sudarytas veikalas «Senasis Vilniaus», su antrine antrašte: Vilniaus miesto istorijos bruožai iki XVII a. pabaigos.

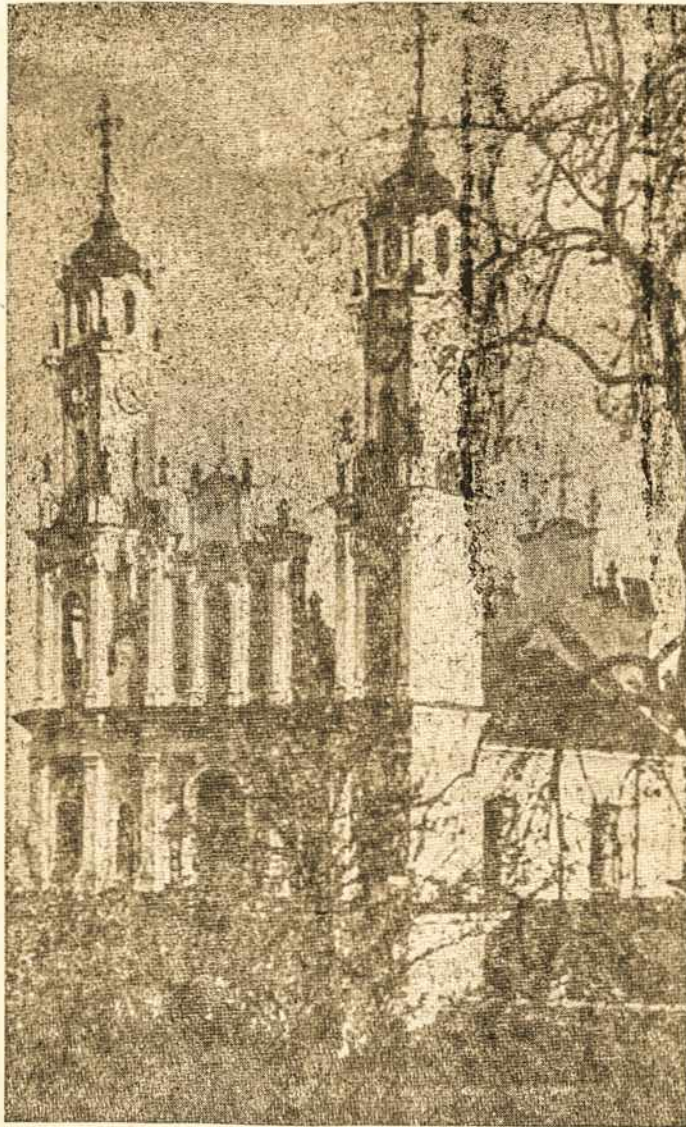
MIESTO PRADŽIOS PROBLEMA

Čia minimas Šapokos veikalas yra Vilniaus vidaus istorija atseit skirtas miesto pradžiai, augimui ir jo vidaus buičiai amžių slinktyje pavaizduoti. Tik pirmosios dvi dalys, kalbančios apie istorines aplinkybes, iš kurių išaugo miestas, yra daugiau išlaikinės istorijos pobūdžio. Pirmiausia autorius sutraukia įvairius spėliojimus apie Mindaugo sostinę ir daro pagrįstą išvadą, kad Mindaugo valdžios centras turėjo būti srityje Volinės metraščio pavadinimoje «Litva» (Litva). Beveik pirmas bus Vilniaus istorikas Lowmanskis laikęs ją ypatinga sritimi kurią Šapoka lokalizuoja pietų vakarų Aukštaičiuose t. y. paneriuose bei vėlyvesniame Vilniaus krašte. Tuo būdu Vilniaus žemė buvusi Lietuvos valstybės užuomazga.

Apie pačius Vilniaus pradmenis kalbėdamas, autorius daug dėmesio skiria M. Limanowskio teorijai, kildinaičiai Vilnių iš ekonominių bei geografinių sąlygų. Reikia pažymėti, kad gamtini rimtus ir pagrįstus Limanowskio išvedžius jimus perėmė ir V. T. Pašuto, Vilniaus pradžių aiškinaimas (Žiūr. jo Orazovanie Lit Gosudarstva, 1959, 266 psl.). Tačiau A. Šapoka koreguoja kiek Limanowskio samprotavimus ir teigia, kad dėl patogių gynybos sąlygų pirmiausia buvo įkurta pilis, ir paskui aplink ją išaugo miestas. Mūsų mokslininko prielaida iš tikrųjų verta rimto dėmesio. Ji atitinka dabar vakaruose vyraujančią pažiūrą, atstovautą, pvz., žymaus belgų istoriko H. Pirenne, pagal kurią daugiausia pilys (burgi) davusios miestams pradžių. Šią teoriją ypač remia angliškas miesto vardas town «užtvara», pgl. vok. Zaun ir slaviską gorod.

VILNIAUS PILIŲ KLAUSIMAS

Tikra vilniaus vidaus istorija prasideda nuo III dalies, kur aprašomos pilys ir rysių su jomis kovos su kryžiuočiais. Šiuo atveju turima reikalo su trimis pilimis — dviem pačiame Gedimino kalne: Aukštutine ir Žemutine, ir tre-

Viena gražių Lietuvos sostinės bažnyčių

čiaja kaip kur kitur. Puzinas ir Pašuto spėja, kad trečioji pilis galėjo būti Trijų Kryžių, Bekešo (ar Stalo) kalne. Bet Šapoka linkęs manyti trečiąją pilį buvus «čia pat prie Aukštutinės pilies» (59 psl.). Vadinas, buvusi tritypė Vilniaus pilis kuri sudariusi vieną gynybos sistemą. Atrodo, daugiau priimtinesni Puzino ir Pašutos spėliojimai, kad trečioji pilis buvusi atskirta upės nuo likusių dviejų. Mat, vokiečių kronikininkai, Posilgė ir Vygandas, kalba, kad kryžiuočiai 1390 m. paėmė pirmą pilį su miestu paskui peržengė upę per pastatytą tiltą ir puolė kitas dvi pilies. Bet tai vis prielaidos ir trečios pilies vietos klausimas dar laukia galutinio sprendimo, jei jis, apamai, galimas Šapokos įrodinėjimai apie pilies tritipumą ir net Kreivosios suplakimą su Žemutine būtų gan svarūs jei nesipriešintų kai kuriems bendralaikiams šaltiniams.

Pilies aplinkos skyriumi išryškinama centrinė josios padėtis Vilniaus mieste ir ypač jos apimtyje buvusi Šv. Onos bažnyčia. Šalia jų omių ir savaimingų išvedžiojimų apie Šv. Onos bažnyčia pilį būtu buvę ne pro šalį duoti kai kurių žinių ir apie seniausią katedrą, apie kurią vos labai trumpai užsiminta.

MIESTO AUGIMAS IR RENESANSINIS ŽYDĖJIMAS

Viena ilgesnių dalių (IV), skirta miestui santvarkai, rodo, kaip Vilniaus pounijiniai laikais vijosi Vakarus ir savo gautąją Magdeburgijos teisę prilygo Europos miestams. Čia parodoma, kaip miestas išsiskuto iš vietos administracijos ir savo valdo ir magistrato valdomas paliko priklausomas vieną kunigaikščiui. Gan nuodugnai suminimos jam, d. kunigaikščių duotos leigvos nuo Jogailės iki Stepono Batoro laikų. Bet Vilnius paliko ilgus amžius ti pišku feodalinės epochos miestu su savomis jurisdikcijomis (žmonių, paprastai jurisdikcijos vadintomis), pagal kurias mieste įsiterpusios žemės, namai ir kitokios nuosavybės buvo išimtos iš miesto valdžios ir tepriklausė vyskupui didžiūnams ar vienuolynams. Kad jurisdikcijos, ypač didžiausioji — vyskupo, įnešdavo daug netvarkos į miesto gyvenimą, mūsų autorius neužmiršta pažymėti. Tačiau jų naikinti niekas nesiėmė net iki rusų okupacijos (1795), kada visas miestas paverstas vienu administraciniu vienetu.

Dalis (V), pavadinta Vilniaus augimas, skirta apie miesto duodamų žinių apžvalgai paskirų valdovų, nuo tauto iki Zigmanto Augusto

valdymo laikais. Suminimos kai kurios valdovų duotos miestui teisės ir jų ištikusios nelaimės, kaip epidemijos, gaisrai. Šieji buvo itin dažni ir dėl menkos priešgaisrinės apsaugos ir gausių medinių pastatų labai nuostolingi. Daugiausia kalbame apie vilnių Zigmanto Augusto laikais ir šie laikai vadinami renesansu. Iš tikrųjų, 16 a. dar buvo iš Italijos sklindančio renesanso laikmetis ir jis pasiekė Lietuvą. Zigmanto Augusto išrinkimas Lietuvos kunigaikščiu dar tėvui gyvenant ir jo pasirinkimas gyventi Lietuvoje davė renesansui toną. Gyvai ir įspūdingai vaizduojami karališki dvarai, kuriuose vyrė ištaigingas gyvenimas su puotomis, maskaradais, turnyrais, riterių varžybomis ir medžioklėmis. Kunigaikščiu sekė didikai ir visame mieste, pasak autoriaus, įsigalėjo vakarietiško nobiliteto ideologija (155 psl.). Vakarietišką renesansą Vilniuje ženklino be neįprasto puošnumo dar kultūriniai užmojai: bibliotekos, paveikslų galerijos organizavimas, menininkų, artistų ir mokslininkų telkimas. Žodžiu sakant, Vilnius Zigmanto Augusto metu pasiekė savo puošnumo apogėjus ir Šapoka tai labai gražiai ir su įdomiomis smulkmenomis pavaizdavo.

MIESTO SIENOS ISTORIJA

Visai skirtinga dalis (VI) — Vilniaus apsauga. Ji skirta Aleksandro metu pradėtai statyti tvirtovei aprašyti. Čia mūsų autoriui puikiu vadovu derėjo L. Žytkovičiaus veikalas apie vilniaus sutvirtinimus ir jų nugriovimą. Šapoka diskursyviškai nubrėžia tvirtovės liniją, kiek smulkiau kalba apie jos išvaizdą ir daugiausia vietos skiria jos bokštų ir vartų aprašymui. Vartų, bokštų ir sienos išvaizda aprašoma pagal rašytinius šaltinius ir išlikusius piešinius. Sekama jų istorija iki XVIII a. pradžių, atseit, iki nugriovimo Savaimingas skyrelis (4) — Sienos nugriovimas, liečiąs jau rusų šeiminkavimą mieste, ir jų užmojis nugriauti sieną mūsų istoriko apibūdinimas «barbarizmo» vardu (184 psl.). Apibūdinimas, rodos, per aštrus ir istorišką požiūriu vargiai pateisinamas. Griaudami sieną rusai vargiai sąmoningai kėsinosi į Lietuvos D. Kunigaikštijos paminklą ir greičiausiai vadovavusi praktiškai (pėsinys 6 psl.).

Lietuvi
Klausyk ir remk

LIETUVISKA PROGRAMA

kuri yra transliuojama kiekviena, sekmadienį, 10 val. ryt. per **RADIO NOVE DE JULHO**, vidutinėmis ir trumpomis 31 metro bangomis. Patarimus, aukas siūsti šiuo adresu. Mons. P. Ražinskas, caixa Postal 4118. São Paulo.

FABRICA DE MALHAS

Petras Šukys

gamina meniškus ir stiprius megstiaukus, rubelius naujagimiams ir kit. Rua Jundiapéba, 45, Fone : 63-4258, Vila Zelina (arti R. Ibitirama ir Av. Zelina).

MALONI ŽINIĄ LIETUVIAMS

LIETUVÉ ADVOKATÉ IRENE GRITÉNAS DUODA NEMO KAMAI JURIDINES INFORMACIJAS SAVO TAUTIEČIAMS

IRENE GRITÉNAS
Advogada

ESCRITÓRIO Praça da Sé, 323 - 10 - c/101/102 Fone 33-9951
RESIDÊNCIA Rua Coelho Neto, 281 Fone: 63-3697, V. Prudente

Máquinas Texteis Santa Clara Ltda.

MÁQUINAS E ACESSÓRIOS TEXTEIS
FUNDIÇÃO DE FERRO E ALUMÍNIO

Caixa Postal, 2093 — Tel. 63 7340

Fábrica e Escritorio:

Rua Domingos Afonso, 50 — Vila Santa Clara
V. Prudente — S. Paulo

Gera kokybė, pigiau kaip kitur, greitas įteikimas, mandagus patarnavimas tikrai

ANTANO PAVILONIO
INDUSTRIA DE ARTEFATOS PLÁSTICOS
"PAVILONIS"

Rua Prof. Gustavo P. de Andrade, 884 - 902, caixa postal 4118 - Vila Zelina, Tel. 63-4130 São Paulo. Čia yra didžiausias pasirinkimas, dideliais ir mažesniais kiekiais, įvairiausių rūšių ir spalvų guzikų ir lietsargiams dalių.

Didelis pasirinkimas medžiagų ir skoningas pasiuvimas, LAURO SANDRON vyriškų rūbų

SIUVYKLOJE LAURO

Rua do Orfanato, 686, — V. Prudente — Fone 63-5294
São Paulo

Medžiaga parduodama ir išsimokėjimui. Ateikite ir įsitikinkite medžiagos ir darbo kokybe ir kaina

Casa Sprindys & Cia.

ÇA. S. JOSÉ dos CAMPOS, 1 - V. ZELINA - TEL. 63-5915
Geležies isdirbiniai ir dažai viskas elektros irengimui namu reikmens ir žaislai, ivairiausios devanos visoms progoms.

ESCRITORIO CONTABIL
NASCIMENTO

Irmãos Nascimento

REG. C.R.C. SP. Nro 1.484

Atlieka firmų atidarymus, perleidimus, komercines ir industrialines apyskaitas, sutvarke dokumentus, sudaro sutartis surašo prašymus ir kitos rūšies darbus atlieka.

Juridinis Departamentas — Nejudomo turto pardavimas
Av. Zelina, 831 — Vila Zelina — Tel. 63-7140 - S. Paulo

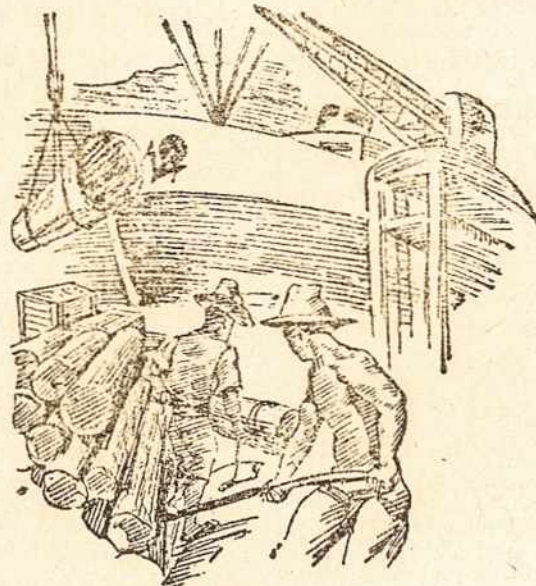
ALEKSAS KALINAUSKAS

Advokatas

atlieka visus teisinio pobudžio darbus, kaip įvairių bylų vedimas, inventarijų sudarymas, deskitis, dokumentų atitaisymas, nuomininkų išmetimas ir kiti darbai.

Residencia:
R. Joaquim Piza, 204
Tel. 31-2548

Raštinė:
R. 15 de Novembro, 244
4.º - Sala 19 - Tel. 37-0324
no 14,00 iki 18,00 val.

PRANAS & CIA. LTDA.

Madeirasas em geral

SÉDE: Rua México, 98 - 9.º - sala 904 — Fone 52 0228
Enderço Telegrafico: « C A B I U N A »
Rio de Janeiro

Serraria « I T A » — Serra dos Aimorés — Municipio de Nanque - Estado de Minas Gerais

KIRPIMO IR SIUVIMO MOKYKLA

“SOFIJA”

Mokina kirpimo siuvimo, madų modelių braižybos ir pritaikomojo meno.

Paruošia siuvimo ir kirpimo mokytojas valdiškiems egzaminams (habilitação)

Mokykla turi visas valdiškas teises yra registruota «Departamento do Ensino Profissional»

Pamokos vyksta vakarais

- Užsirašyti pas mokyklos direktorę Sofiją Misiukaite.
— Rua da Graça, 381 — casa 6 — Bom Retiro —

VIENINTELIAI ATSTOVAI GARSIOJO VANDENS LINDOYA

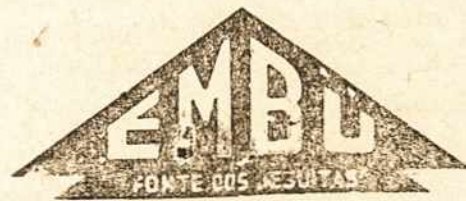
IRMŪS CARRIERI LTDA.

Lindoya vanduo yra labai žinomas gėrimas Kurio puikų veikimą žmogaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę. Pabandykite, sitikinkite ir visados naudokite!

Rua Dino Bueno, 795 a 835
Telefones: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967 — SÃO PAULO

Statybos medžiagos sandėlis ir įvairių geležinių daiktų, indų bei darbo įrankių krautuvė tikrai pas

JAKUTIS & LAPIENIS LTDA.

— RUA COSTA-BARRROS, 356 TEL. 63-3285 VILA ALPINA

**LIETUVIŠKŲ PAMALDŲ KA
LENDORIUS**

Pirmą mėnesio sekmadienį
Paque das Nações 10 val
Casa Verde, 17,15 val.

Antrą :

Jaçana klierikų kopl. 8,15 val.
Bom Retire, 10 val.
Utinga 18,00 val.,

Trečią :

Agua Rasa 8 val.;
Moinho Velho 11 val.,
Lapa 16 val.,

Kiekvieną sekmadienį
Mooça 8 val.

Paskutinį:
Vila Anastacio 8,30 val.,
Vila Bonilha 10 val

**LIETUVIŠKŲ PROGRAMŲ
TRANSLIACIJOS**

(Lietuvos laiku)

VATIKANO RADIJAS

Kasdien 20,15 iki 20,50 val;
Sekmadieniais 10,30 iki 11
val. 19, 25; 31 ir 196 metru
bangomis.

RIO DE JANEIRO

„Lietuvių radio valandėlė
«A voz da Lituania» yra trans-
liuojama ANTRADIENIAIS
18 val 40 min.

SIUVÉJAS

POVILAS AMBROZEVIČIUS
Rua dos Ciclamés, 510 (sėde
propria) — Vila Bela

AV. ZELINA, 515 — CAIXA POSTAL, 4118 — SÃO PAULO

— Trečiajam Pietų Amerikos Lietuvių Kongresui Ruoš ti Komitete susirinkimas šau kiamas rugpiūčio mėn. 5 d. 20 val Vila Zelinoje Susirin kiman privalo atvykti visų ruošiamo kongreso komisijų nariai, nes svarstomi svarbūs reikalai liečiantys kongreso rengimą.

— Kongreso Rengimo Fi nansų Komisija posėdžiui bu vo susirinkusi 15 d. liepos. Buvo apvarstytas ir priimtas finansų komisijos darbų pla nas, Liepos 14 d. dalis komi sijos narių (parengimų sekci ja) buvo susirinkusi Mokoje, Ambrozėvičių namuose, svars tyti vakaro, bazaro ir kitų pramogų suruošimo galimy bes, kurių pelnas bus skirtas kongreso reikalams.

Apie parengiamuosius kon greso darbus plačiau praneš spaudoje ir per radijo propa gandos komisija

— JULIUS ŽVINGILAS kon greso reikalams paaukėjo gra žų naują didelį metalinį sta lą kongreso reikalams.

— Liet. Kongresui Rengti Komitete bei komisijose da lyvauja lietuviai iš įvairių S. Paulo miesto apylinkių. Trūksta tiksliai iš parque das Nações atstovų. Šios apylin kės lietuviai prašomi atsistoti savo atstovus į Kongresui Rengti Komiteto posėdį rug piūčio mėn. 5 d.

— Jaunimo šventė šiais me tais bus ne rugpiūčio mėn,

bet rugsėjo pirmą sekmadie nį. Bus įdomus vaidinimas.

VAJUI «OURO PARA BEM DO BRASIL» AUKOJO:
(tęsinys)

Juozas Bendžius 10.000 kr., (ne 5.000 kr. kaip buvo skelb ta), V. Banyš 1.000 kr., Juozas Tumėnas 1.000 kr., Kostas Ališauskas 1.000 kr., Vincas Sabutis 1.000 kr., Vladas Ja siukonis 1.000 kr., Motiejus Tamaliūnas 1.000 kr., Aleksan dras Nanartonis 1.000 kr., Jo sė Matellonis 1.000 kr., Pe tras Simonis 20.000 kr., Jonas Klimaitis 10.000 kr., Helena Šimonytė 10.000 kr., Algirdas Stasiukinas 10.000 kr., Albi nas Kasparavičius 2.000 kr., Jonas Silickas 5.000 kr., Ri cardo Braslauskas 2.000 kr., A. S. 1.000 kr. (B. d.)

— Vila Zelinos parapijos kongregadai (Congregaçāo Mariana M) rugpiūčio mėn minės 25 metų veikimo sukak tį. Yra suplanuota plati jubi lėj us programa su įspūdinga menine programa. Sukakties minėjimą pradės rugpiūčio 5 d vakare šv. mišiomis. Baig sis rugpiūčio 16 d. 11 val. šv. mišiomis, kurių metu giedos Liet Kat. Bendruomenės cho ras, o po piet gimnazijos sa lėje bus meninė programa.

— «M.L.» prenumeratą su mokėjo: kun. F. Jakubauskas 2.000 kr., Juozas Zinevičius 5.000 kr., Petras Jakaitis 5.000 kr.

Tena! šoksime šokinėsime... Bus linksma ir gražu... Vyrų Brolija 9 d. rugpiūčio mėn. organizuoja šaunų PIKNINKĄ JURUBATUBOJE

Autobusai iš V. Zelinos išvyks 6 val. ryto. Bilietus reikia iš anksto įsigyti pas Brolijos valdybos narius. Vienas autobusas išvažiuos iš Casa Verde. Bilietus galima įsigyti pas Matelionius. Taip pat V. Prudentėje bilietus galima gauti pas M. Tamaliūną, Rua Agostinho Latari, 346. Kartu vyksta orkestras. Bus šokiai, žaidimai su premijomis.

— Paieško Bronius Vaitkus gyvenantis Lietuvoje, savo brolio Jokubo Vaitkaus, gyvenančio S. Pauly — V. Zeli noje, Vila Beloj, Bom Retire. Ieškomas arba apie ieško mąjį turintieji žinių prašomi pranešti «M.L.» arba Markui Andrejavui, Rua das Eras, 537, V. Bela.

— Laiškai J. Gudanavičie nei, J. Buzaitėi, J. Šermukš niui, Pr. Zagorskienėi, L. Ado mavičiūtei, I. Kutkienėi, L. Jodelytei, Ant. Balčiūnui, J. Risevičiui, A. Šavickui, Aug. Žemaičiui, Al. Grabauskui, A. Lazdauskui, V. Balčiūnui.

— Viešnios iš Chicago. Lie pos 15 d. atskrido į svečius pas savo tėvelius ir brolių Va lerija Kavolytė—Vijeikienė su savo dukrele

— Šį mėnesį V. Zelinoje Lietuvių vaikai intensyviai ruo šiasi Vaikų šventei, kuri bus rugpiūčio mėn pirmą savaitę Šventė prasidės šeštadienį 6 val vak religiniu susitelkimu, kurį praves T.T. Jėzuitai. Bus šv. mišios, konferencija ir bendra vaikų ir tėvų šv. Ko munija. Sekmadienį 3 val. p.p. Seselių Pranciškiečių gimna zijos salėje vaikai išpildys įvairią meninę programą. Visi lietuviai iš arti ir toli

kviečiami šioje šventėje daly vauti su vaikais ir anūkais. Tuo paremsite dideles mažų jų pastangas lietuviškumo ug dyme.

— Juozas Seliokas šią sa vaitę stipriau susirgęs, išvy kė į aposentadorijos (Ipirango je) ligoninę sveikatos stiprinti.

— Jonas Šermukšnis ir Kos tas Kalnaitis liepos mėn 9 d. automobiliu išvyko atosto gų proga. į Montevideo ir Buenos Aires. Šią progą taip pat panaudos Urugvajaus ir Argentinos lietuvius painfor muoti apie būsimą Pietų Ame rikos Lietuvių Trečiąjį Kon gresą S. Pauly ateinančiais metais.

— Šį sekmadienį 4 val po piet Vila Zelinoje, mokyklos patalpose, šaukiamas Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos susirinkimas.

— Liepos mėn. 7 d Moinho Velho, Rua Reno, 73, savo na muose staiga mirė Stasys Fly gelis. 70 metų amžiaus, kilęs iš Pajavonio parapijos. Vilka viškio apskr Palaidotas Vila Formoza kapuose Nuliūdime paliko žmoną Mariją Kalinaus kaitę. Brazilijon atvyko 1926 metais.

VĖL VISI Į V. ANASTACIO!!!

Dr. J. Basansvičiaus vardo lietuvių m-los Globėjai kviečia dar kartą atsilankyti į jų ruošiamą

V A K A R Ą,

kuris įvyks š. m. rugpiūčio mėn. 1d. 20 val., to paties vardo mokyklos salėje, Rua Camacan, n. 625,

Programoje bus pakartota S. Kapnio 2-jų veiksmų komedija "PLUTELĖ IR PELĖS". Po vaidinimo šokiai ir žaidimai iki 4 val. ryto

Pakvietimus ir staliukus iš anksto užsisakykite pas M los Globėjų Valdybos narius.

Valdyba

PIGI IR GERA KOKYBĖ!

Česlovas Jakiunas

Parduoda ilgam išsimokėjimui raštinėms, krautuvėms ir kitiems tikslams rašomas, skaičiavimo, kasos registravimo mašinas (registradoras), su fabriko garantija vieniems metams.

Raštinė: Rua Newton Prado, 686, Tel. 52-2289. S. Paulo Tautiečiams didelė nuolaida.

TIPOGRAFIA BALTICA

Lietuviška Spaustuvė

ALEKSANDRAS BUMBLIS

Atlieka įvairiausius spaudos darbus pramonei bei prekybai. Dežutes elektros lempoms — Spausdina suvinėjimui popierių iki trijų spalvų (krautuvėms). Fabrikuoja «Papel ondulado».

Rua Eduardo Leopoldo, 10 (Coroa), Telefonas 8-6423. Laiškams: Rua General Fonsea Teles 606, S. Paulo:

(tęsinys)

kais sumetimais. Šuk... po miestuose daug kur ra sime sunaikintas viduramži nes tvirtoves, kurios dabar styruotų pačiuose centruose ir trukdytų miestų augimą. Tik išlikę gatvių ar kokių statybų liekanos kartais liu dija apie buusias tvirtoves. Skaitytojas čia rodo, galėtų pasigesti autoriaus paaiškini mų ryšium su sienos nugriovi mu, kaip išliko josios dalis besišliejanti iš abiejų pusių prie Aušros vartų ir pačių Vartų istorijos. Galimas daik tas, kad autorius šį dalyką sąmoningai praleido. numatęs tam žėakliausiam mūsų sostinė s paminklui atskirą studiją tolimesniuose tomuose.

(B. D.)

— Prel. K. Miliauskas per keltas iš Rio de Janeiro į S. Paulo ir ilsisi gydytojų prie žiūroje Sanatorio Anhemb. Via Bandeirantes, kl 22, pa keliui į Sorocaba.

Seselės pranciškiečių ligo niui nupirko įvairių baltinių už 26.000 kr. ir ligoninės iš laidoms padengti paaukėjo 40 tūkstančių kr. Industrialas A. Pavilonis kas mėnuo pažadė jo mokėti 10 000 kr Sanatori jai kas mėnuo eikia mokėti 90 tūkstančių kr.

— Š. m. birželio 1 d. kun. Audrys Bačkis apgynė Romo je Laterano Universiteto Baž nytinės (Kanonų) Teisės Fa kultete tezę apie Romos Ka talikų Bažnytinės Hierarchi jos jurisdikcijos varžymus Ru sijos imperijoje nuo 18 amž. pabaigos iki 1847 m. Konkor dato. Tezė įvertinta aukščiau siu pažymiu — summa cum laudo. Šį mėnesį kun. A. Bač kis baigs Pontificia Accade mia Ecclesiastica. 1961 m. jis baigė Romoje Gregoriano Uni versitete Teologijos fakultetą o kun buvo išveiktas 1961 m. kovo 18 d.

VILA ZELINOS LIETU VIŲ KUNIGŲ telefonas 63-5975 NAUJAS ADRESAS

Tėvų Jėzuitų J. Giedrio, J. Bružiko ir J. Kidyko naujas ir nuolatinis adresas yra šis:

RUA LITUANIA, 67, MOOCA, 13, S. PAULO.

Telefono dar neturi, bet ga lima skambinti farmacijai 93-2341 ir prašyti, kad juos pašauktų.

LIETUVIAMS NUOLAIDA!

užsisakant gerus batus pas

JONĄ PETRIKĄ

jo paties batų krautuvėje. Rua B. de Itapetinga, 262, 4º and, sala 406, Tel. 35-8873.

SKAITYKITE IR PLATINKITE VIE NINTELI PIETŲ AMERIKOS SAVAITRAŠTI «M Ū S Ū LIETUVA».

PRANEŠIMAS

Lankydami Romoje, Italijoje, apsistokite naujai įrengtuose Liet. Šv. Kazimiero Kolegijos svečių namuose:

«VILLA LITUANIA»

Piazza Asti 25 (Via Casalmonferrato 33. Tel. 78.90.33 78.00.14)

RÓMA — ITALIA

Rasite jaukią aplinką, sveiką maistą ir neperdetą kainą. Pageidaujama, kad el apsisistojimo laiko būtų susitarta iš anksto.

KOLEGIJOS VADOVYBĖ.

LIETUVIS ADVOKATAS

Albertas Pavilavicius

atlieka visus teisinio pobūdžio darbus, kaip įvairių bylų vedimas, inventarijų sudarymas, deskitis, doku mentų atitaisymas, nuomininkų išmetimas ir kiti darbai.

Av. Liberdade, 47 - 9.º Andar Res.: R. Fernando Falcão, 35

Fones: 37-0395 - 35-5650 - 33-6011 São Paulo

Lietuviškas žodis, daina ir muzika aidi tropikų padangėje iš

RADIO 9 DE JULHO stoties São Paulo mieste, vidutinėmis ir trumpomis 31 metro bangomis, kiekvieną sekmadienį 10 val. ryto.

Per radijo galima pasveikinti gimtadienio, vardadienio vestuvių ir kitomis progomis.

Radijui laiškus siųsti šiuo adresu: caixa postal 4118, São Paulo. Fone: 63-5975.